

HISTORIA POWSTANIA I DZIAŁALNOŚCI GRUPY POLSKICH INWENTARYZATORÓW 2001-2015

Na wstępie kilka zdań wyjaśniających, jak doszło do zorganizowania się polskich inwentaryzatorów.

W 1998 roku Krystyna Łubieńska – Główny Inwentaryzator Zamku Królewskiego w Warszawie – została zaproszona do udziału w I Europejskiej Konferencji Inwentaryzatorów Muzealnych (ERC), zorganizowanej w Londynie przez United Kingdom Registrars Group (UKRG). Konferencja poświęcona była w dużej mierze współpracy muzeów Europy Zachodniej z muzeami Europy Środkowo-Wschodniej w kwestii wypożyczeń obiektów, ubezpieczeń i gwarancji rządowych, procedur celnych, transportów dzieł sztuki. UKRG zachęcało wówczas inwentaryzatorów europejskich muzeów do współpracy i zrzeszania się w ramach stowarzyszeń.

Krystyna Łubieńska stała się następnie promotorką i koordynatorką uczestnictwa ośmiu osób, przedstawicieli sześciu polskich muzeów, którzy dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury wzięli udział w kolejnej konferencji, zorganizowanej tym razem przez francuskie stowarzyszenie inwentaryzatorów AFROA – Association française des régisseurs d'œuvres d'art – w Paryżu, w listopadzie 2000 roku. Głównym tematem spotkania była rola inwentaryzatora w konserwacji zachowawczej dzieła sztuki oraz próba ujednoczenia treści formularzy stanu zachowania obiektu (*condition report*). Krystyna Łubieńska przedstawiła polskie dokonania w tym zakresie.

Uczestnicy ERC w Paryżu (2000 r.) reprezentujący: Muzeum Narodowe w Warszawie (Lidia Karecka, Aneta Kołodziejczuk), Muzeum Narodowe w Krakowie (Olga Jaros), Muzeum Narodowe we Wrocławiu (Elżbieta Kotkowska), Zamek Królewski w Warszawie (Natalia Ładyka, Krystyna Łubieńska), Zamek Królewski na Wawelu (Ojcumiła Sieradzka-Malec), Muzeum Okręgowe w Toruniu (Alina Stefańska) oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych (prof. Wojciech Kowalski).

Po powrocie do kraju wśród uczestników polskiej delegacji zrodził się pomysł, aby spotkać się w gronie większej grupy głównych inwentaryzatorów w Polsce. Wynikał on z potrzeby stworzenia polskiego forum, na którym można by było omawiać problemy związane ze specyfiką pracy inwentaryzatorów w polskich muzeach oraz wpływać na legislację regulującą działalność muzeów. Pierwszy zjazd odbył się w dniach 30-31 maja 2001 roku w Wojnowicach. Zorganizowały go inwentaryzatorki z Muzeum Narodowego we Wrocławiu, m.in. Elżbieta Kotkowska i Jolanta Krzywka-Wybraniec. Na spotkanie zaproszono 16 inwentaryzatorów, a także przedstawicieli firm zajmujących się profesjonalnym transportem dzieł sztuki, prawników i brokerów ubezpieczeniowych. Spotkaniu przyświecała idea, aby wzorem europejskich stowarzyszeń przedyskutować problematykę **prawidłowego zabezpieczania zbiorów muzealnych podczas pakowania, transportu i ekspozycji, wprowadzić procedury wypożyczeń na wystawy zgodne z obowiązującym prawem w Polsce i za granicą**, zapoznać się z przepisami celnymi oraz możliwościami ubezpieczeń eksponatów wypożyczanych za granicę. Perspektywa wejścia naszego kraju do Unii Europejskiej skłaniała do rozmów nad ujednoczeniem w przyszłości procedur obowiązujących w polskich muzeach.

Wzorem inicjatyw inwentaryzatorów z Wielkiej Brytanii i Francji, w Wojnowicach zawiązała się **Grupa Inwentaryzatorów Muzeów Polskich**, która została przyjęta jako podkomisja doradcza Komisji Muzeów przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Historyków Sztuki (SHS) na posiedzeniu Komisji w dniu 19 czerwca 2001 roku ¹.

Grupa Inwentaryzatorów Muzeów Polskich stanowiąca Komitet Założycielski, Wojnowice, 2001 r. Od lewej: Tomasz Zaucha (Muzeum Narodowe w Krakowie), Bożena Gąsiorowska (Muzeum Okręgowe w Rzeszowie), Jerzy Nowakowski (Muzeum Narodowe w Poznaniu), Natalia Ładyka (Zamek Królewski w Warszawie), prof. Wojciech Kowalski (Ministerstwo Spraw Zagranicznych), Elżbieta Kotkowska (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Zbigniew Smoter (Muzeum Narodowe w Szczecinie), Elżbieta Bajak (Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu), Romuald Nowak (Przewodniczący sekcji Muzealnej w SHS), Jolanta Ferencowicz (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Krystyna Łubieńska (Zamek Królewski w Warszawie), Alina Stefańska (Muzeum Okręgowe w Toruniu), Ojcumiła Sieradzka-Malec (Zamek Królewski na Wawelu), Piotr Świda (Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa), Jolanta Wybraniec-Krzywka (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Roman Olkowski (Muzeum Narodowe w Warszawie) oraz Paweł Kamiński (Renesans Trans).

¹Pismo Romualda Nowaka, Przewodniczącego Komisji Muzeów przy Zarządzie Głównym SHS:
„Wrocław, dnia 1.07.2001 r. Szanowni Państwo, Informuję, że zgodnie z Państwa życzeniem Komisja Muzeów przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Historyków Sztuki na posiedzeniu w dniu 19.06.2001 roku jednogłośnie zaakceptowała przyjęcie grupy Głównych Inwentaryzatorów jako podkomisji doradczej Komisji Muzeów przy Zarządzie Głównym SHS. Ze względów proceduralnych w kontaktach zewnętrznych będę mógł państwa reprezentować jako Przewodniczący Komisji. Licząc na dobrą współpracę przesyłam pozdrowienia. Z poważaniem. R Nowak”

Grupa inicjatywna postanowiła spotykać się cyklicznie i zapraszać dodatkowo Koleżanki i Kolegów z innych muzeów. Cykliczności nie udało się niestety zachować, głównie ze względów organizacyjnych i finansowych, ale nawiązanie bliższych kontaktów owocowało lepszą współpracą pomiędzy muzeami i możliwością bezpośrednich konsultacji w potrzebie rozwiązywania trudnych problemów. A tych było sporo, kiedy nie mogliśmy się podeprzeć przepisami, wówczas bardzo nieprecyzyjnymi. Ogólnopolskie spotkania głównych inwentaryzatorów odbyły się kolejno: w Muzeum w Nieborowie i Arkadii (2001), w Zamku w Niedzicy (2002), w Rogalinie – Oddziale Muzeum Narodowego w Poznaniu (2003), w Muzeum Narodowym we Wrocławiu (2005), w Zamku Królewskim na Wawelu (2007), w Pałacu w Jabłonie (2011), w hotelu „IBIS” w Warszawie (2015). Uczestniczyli w nich inwentaryzatorzy z muzeów narodowych, rezydencji królewskich i z mniejszych muzeów regionalnych lub okręgowych. Liczba uczestników oscylowała wokół 20–25 osób.

W trakcie spotkań dyskutowaliśmy o trudnościach w stosowaniu nieprecyzyjnych przepisów, zawartych w ustawie o muzeach i rozporządzeniach obowiązujących muzea. Jak zobaczymy w dalszej części, inwentaryzatorzy reagowali na wszelkie zmiany w legislacji dotyczącej ewidencjonowania i ruchu muzealiów, ponieważ dokonywane sukcesywnie zmiany przepisów nadal nie odpowiadały potrzebom nowych wyzwań stojących przed muzealnikami – często kłóciły się z wypracowaną już praktyką. Początek lat 2000. był czasem wypracowywania nowych procedur związanych z ewidencjonowaniem obiektów (zastosowane zostało pojęcie karty ewidencyjnej), z ich użyczeniem, gdzie wprowadzony został obowiązek zawierania umów użyczenia przed wydaniem obiektów, z wprowadzeniem do powszechnego stosowania formularzy stanów zachowania, zarówno przy użyczeniach zagranicznych, jak i w krajowej procedurze udostępniania muzealiów, z kwestią ubezpieczeń dzieł sztuki, które towarzystwa ubezpieczeniowe dopiero wprowadzały do zakresu swoich usług. Muzea były również zainteresowane prowadzeniem komputerowej ewidencji zbiorów.

Na kolejnym (drugim) Ogólnopolskim Zjeździe Głównych Inwentaryzatorów, zorganizowanym w dniach 22-23 listopada 2001 roku w Muzeum w Nieborowie i Arkadii przez Lidię Karecką, Główną Inwentaryzator Muzeum Narodowego w Warszawie, dyskutowano nad treściami umów użyczenia stosowanymi w poszczególnych muzeach, porównując ich zapisy. Wówczas też podjęto próbę ich ujednoczenia. Treść obowiązującego w tym okresie **Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki o ewidencjonowaniu dóbr kultury z dnia 26 sierpnia 1997 r.** budziła bardzo wiele emocji wśród inwentaryzatorów. Wielu zapisów z tego rozporządzenia, po konfrontacji z codzienną pracą inwentaryzatorską, nie dało się w praktyce zastosować. Po dokładnym przestudiowaniu i przedyskutowaniu kolejnych paragrafów dokumentu wypunktowane zostały konieczne poprawki. Przede wszystkim żądano likwidacji zapisu, iż „karta ewidencyjna jest drukiem ścisłego zarachowania”, jak również zniesienia obowiązku udostępniania duplikatu karty oferentowi. Zwrócono także uwagę na zbyt krótki termin przewidziany na wpisanie pozyskanego dobra kultury do inwentarza. Kolejnym aspektem spotkania było zaprezentowanie programu komputerowego do ewidencji zbiorów muzealnych „Mona” i możliwości wykorzystania go do realizacji przepisów rozporządzenia o ewidencjonowaniu dóbr kultury w muzeach. Halina Słomka, autorka programu, przedstawiła teoretycznie i praktycznie funkcje poszczególnych modułów systemu. Obecny na zjeździe Artur Górski, broker reprezentujący firmę Maklerzy Ubezpieczeniowi Konsorcjum sp. z o.o., pokrótce streścił zebrany opracowanie zatytułowane *Ubezpieczenie dzieł sztuki*. W tamtym czasie temat ubezpieczeń był dopiero rozpoznawany przez muzealników. Podsumowując spotkanie, uczestnicy zjazdu zgodnie stwierdzili, że forum, na którym inwentaryzatorzy mogą się spotkać oraz wymienić informacje i spostrzeżenia na temat problemów związanych z ich pracą i sposobów ich rozwiązywania jest niezwykle potrzebne. Niejednokrotnie jest ono jedyną szansą na bezpośredni kontakt osób borykających się z podobnymi trudnościami i mogącymi się podzielić swoim doświadczeniem. Szczególnie ważne jest to dla osób z muzeów, w których działają inwentaryzatorzy są jednoosobowe lub dopiero wyodrębniają się ze struktury organizacyjnej.

Obrady w Pałacu w Nieborowie – 22-23 listopada 2001 r.

Na zdjęciu uczestnicy spotkania w Pałacu w Nieborowie, 22 listopada 2001 r.: Magdalena Holz (Muzeum Zamkowe w Malborku), Ewa Siwczak (Muzeum Warmii i Mazur), Krystyna Suchanecka (Muzeum Mazowieckie w Płocku), Danuta Frankowska (Muzeum Śląskie w Katowicach), Alina Stefańska (Muzeum Okręgowe w Toruniu), Jolanta Kozimor (Muzeum Wojska Polskiego), Lidia Karecka (Muzeum Narodowe w Warszawie), Jolanta Ścibior (Muzeum Lubelskie w Lublinie), Jolanta Łukaszczak (Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej), Aneta Kołodziejczak (Muzeum Narodowe w Warszawie), Krystyna Łubieńska (Zamek Królewski w Warszawie), Elżbieta Kotkowska (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Natalia Ładyka (Zamek Królewski w Warszawie), Romuald Nowak (Przewodniczący Komisji Muzeów przy Zarządzie Głównym SHS), Tomasz Zaucha (Muzeum Narodowe w Krakowie), Józef Olejniczak (Muzeum Stanisława Staszica w Pile), Jerzy Nowakowski (Muzeum Narodowe w Poznaniu), Roman Olkowski (Muzeum Narodowe w Warszawie). Obecni byli również: Artur Górski (Maklerzy Ubezpieczeniowi Konsorcjum sp. z o.o.), Antoni Sosnowski (radca prawny Muzeum Narodowego w Warszawie), Halina Słomka (autorka programu muzealnego „Mona”).

W tym czasie, aby sformalizować dalsze funkcjonowanie grupy, podjęto decyzję o określaniu kolejnych spotkań mianem „warsztatów”. Wkrótce powstało nasze logo, widniejące w nagłówku tego wspomnienia. Sprawozdania ze spotkań prezentowane były cyklicznie w informatorach inwentaryzatorów muzealnych zamieszczanych w Internecie na stronie www.zabytki.pl.

Na zjeździe w Zamku w Niedzicy, zorganizowanym wiosną 2002 roku przez Tomasza Zauchę, wówczas Głównego Inwentaryzatora Muzeum Narodowego w Krakowie, omawiano zagadnienia dotyczące sposobów zapisu inwentarzowego, oznakowania dóbr kultury i zasad przeprowadzania skontrum. Pracowano również nad zasadami prawidłowego przeprowadzania inwentaryzacji zbiorów. Zwrócono uwagę na: po pierwsze, zbyt krótki termin na przeprowadzenie kontroli zbiorów, zawarty w rozporządzeniu o ewidencjonowaniu dóbr kultury; po drugie, na brak szczegółowych przepisów dotyczących sposobu przeprowadzania i rozliczania skontrum muzealiów. Część kolegów przedstawiła problematyczną w swoich muzeach kwestię wymagań księgowych co do ponownego oszacowania zbiorów po każdej przeprowadzonej cyklicznie inwentaryzacji.²

Uczestnicy spotkania w Zamku w Niedzicy w 2002 r. Na zdjęciu, w pierwszym rzędzie: (?), Elżbieta Kotkowska (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Jolanta Wybraniec-Krzywka (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), (?), Elżbieta Piwocka (Muzeum Historii m. st. Warszawy), Jolanta Ścibior (Muzeum Lubelskie w Lublinie), Zbigniew Smoter (Muzeum Narodowe w Szczecinie), (?), Danuta Frankowska (Muzeum Śląskie w Katowicach). Stoją od lewej: Roman Olkowski (Muzeum Narodowe w Warszawie), Jerzy Nowakowski (Muzeum Narodowe w Poznaniu), (?), Alina Stefańska (Muzeum Okręgowe w Toruniu), (?), Tomasz Zaucha (Muzeum Narodowe w Krakowie), Elżbieta Bajak (Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu?), Jolanta Kozimor (Muzeum Wojska Polskiego), Lidia Karecka (Muzeum Narodowe w Warszawie), Natalia Ładyka (Zamek Królewski w Warszawie), (?), Ojcumiła Sieradzka-Malec (Zamek Królewski na Wawelu), Bożena Gąsiorowska (Muzeum Okręgowe w Rzeszowie?), Danuta Radwan (Muzeum Historyczne Miasta Krakowa?), Krystyna Łubieńska (Zamek Królewski w Warszawie), (?), (?).³

Na IV zjeździe, który odbył się w dniach 12-13 czerwca 2003 roku w Rogalinie, zorganizowanym przez Muzeum Narodowe w Poznaniu, reprezentowane przez Głównego Inwentaryzatora, Jerzego Nowakowskiego, skupiono się na temacie bezpieczeństwa zbiorów podczas transportu i w miejscu ich eksponowania w odniesieniu do obowiązujących wówczas przepisów.

² Niestety dopiero po prawie 20 latach udało się rozwiązać problem żądania niektórych księgowych i kontrolerów muzeów o przeszacowywanie wartości zbiorów zapisanych w księdze inwentarzowej po każdym skontrum, co nie znajdowało wówczas i nie znajduje obecnie uzasadnienia w przepisach obowiązujących muzea.

³ Niestety nie wszystkich rozpoznajemy po latach. Prosimy o kontakt osoby, które rozpoznają siebie lub kogoś z uczestników.

Dyskusję wywołało ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Ministra Kultury nr 5 (2002) Obwieszczenie w sprawie nadania **Regulaminu ogólnych warunków i trybu wykonywania ochrony muzeów i innych jednostek organizacyjnych podległych obowiązkowej ochronie, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Kultury.**

Inwentaryzatorzy przedstawili swoje krytyczne stanowisko wobec treści Regulaminu, który w wielu punktach budził wątpliwości, głównie w kontekście praktyki obowiązującej w systemie europejskim. Podkreślano znaczenie procedur przemieszczania zabytków i ich ochrony podczas transportu i ekspozycji, obowiązujących w krajach europejskich. Postulowano uznanie **facility report** jako poufnego raportu o warunkach ekspozycji w danym muzeum, w tym warunków klimatycznych i bezpieczeństwa oraz ochrony zbiorów w miejscu ekspozycji, poprzedzającego podjęcie przez dyrektora muzeum decyzji o użyczeniu muzealium; konieczności zawarcia umowy gwarantującej wypełnienie szczegółowych warunków użyczenia; ubezpieczenia zabytków na czas transportu i ekspozycji; egzekwowanie transportu zabytków realizowanego przez **specjalistyczną firmę transportową**, z udziałem **kuriera** towarzyszącego transportowi i uczestniczącego w przekazaniu zabytków. Podkreślono znaczenie raportu konserwatorskiego; realizowanie transportów w sposób dyskretny, nie zwracający powszechnej uwagi, z zachowaniem środków ostrożności.

Uczestnicy zjazdu w Rogalinie w 2003 r.: Elżbieta Bajak (Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu), Danuta Frankowska (Muzeum Śląskie w Katowicach), Bożena Gąsiorowska (Muzeum Okręgowe w Rzeszowie), Lidia Karecka (Muzeum Narodowe w Warszawie), Elżbieta Kotkowska (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Jolanta Wybraniec-Krzywka (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Jolanta Kozimor (Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie), Krystyna Łubieńska (Zamek Królewski w Warszawie), Natalia Ładyka (Zamek Królewski w Warszawie), Jerzy Nowakowski (Muzeum Narodowe w Poznaniu), Danuta Radwan (Muzeum Historyczne Miasta Krakowa), Ojcumiła Sieradzka-Malec (Zamek Królewski na Wawelu), Brygida Sonnack (Centralne Muzeum Morskie), Alina Stefańska (Muzeum Okręgowe w Toruniu), Tomasz Zaucha (Muzeum Narodowe w Krakowie).

Stanowisko wypracowane przez Grupę zostało przedstawione ówczesnemu Ministrowi Kultury, Waldemarowi Dąbrowskiemu, w liście z 30 czerwca 2003 roku jako załącznik do listu pani prof. dr hab. Marii Poprzęckiej, Prezesa Stowarzyszenia Historyków Sztuki. W swoim piśmie prof. Poprzęcka przedstawiła Grupę Głównych Inwentaryzatorów Muzeów Polskich jako grupę doradczą Komisji Muzeów, rekomendując dalsze konsultacje z komisją przed planowanymi zmianami uregulowań prawnych dotyczących muzealnictwa.⁴

Uczestnicy spotkania w Rogalinie, 13 czerwca 2003 r.

Rok 2003 był rokiem podsumowania wielu naszych działań z dwóch poprzednich lat i tak pod koniec 2003 roku środowisko inwentaryzatorów wypracowało i przedstawiło Ministerstwu Kultury propozycje zmian, tym razem do obowiązującego nadal **Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 26 sierpnia 1997 r. w sprawie zasad i sposobu ewidencjonowania dóbr kultury w muzeach**. Sprawę monitorowała Główna Inwentaryzator Muzeum Narodowego w Warszawie, Lidia Karecka.

⁴ Treść pisma prof. Marii Poprzęckiej:

„Warszawa, 30.06.2003

Pan Minister Waldemar Dąbrowski

Ministerstwo Kultury

Krakowskie Przedmieście 15/17, Warszawa.

Szanowny Panie Ministrze, z prawdziwą przyjemnością chciałabym przedstawić Panu Ministrowi, za pośrednictwem tego pisma, Grupę Głównych Inwentaryzatorów Muzeów Polskich, stanowiącą sekcję doradczą Komisji Muzeów przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Spotkania tej Grupy, zainicjowane w 2001 roku, owocują wymianą doświadczeń w pracy inwentaryzatorów, której istota polega na sprawdzaniu zgodności prowadzonych w muzeach działań z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz tworzeniu dokumentów umożliwiających optymalną ochronę gromadzonych i przemieszczanych muzealiów.

W dniach 12 i 13 czerwca br. odbyła się w Rogalinie już IV Konferencja zorganizowaną przez tę grupę. Tematem przewodnim tego spotkania były regulacje prawne powstałe lub będące w przygotowaniu, a dotyczące ogólnych warunków i trybu wykonywania ochrony zbiorów muzealnych (Obwieszczenie w sprawie nadania Regulaminu ogólnych warunków i trybu wykonywania ochrony muzeów i innych jednostek organizacyjnych podległych obowiązkowej ochronie, zamieszczonych w Dzienniku Urzędowym Ministra Kultury nr 5).

Przy niniejszym piśmie zamieszczam opinię Grupy Inwentaryzatorów, dotyczących ostatnio wprowadzanych regulacji prawnych. Bylibyśmy wdzięczni za każdorazową konsultację projektów uregulowań prawnych dotyczących muzealnictwa z Komisją Muzeów przy Zarządzie Głównym SHS.

Żyjemy głęboką nadzieją, że nasz postulat zostanie przyjęty przez Pana Ministra ze zrozumieniem.

Łączę wyrazy szacunku, MARIA POPRZĘCKA

Do wiadomości:

- Franciszek Cemka, dyrektor Departament Dziedzictwa Narodowego

- Ferdynand Ruszczyc, przewodniczący Rady do Spraw Muzeów”

Naszymi głównymi postulatami w tamtym okresie były:

- rezygnacja z traktowania karty ewidencyjnej jako druku ścisłego zarachowania;
- rezygnacja z konieczności wydawania kopii karty ewidencyjnej oferentowi. Obowiązek przekazywania kopii karty ewidencyjnej „podmiotowi przekazującemu dobra kultury do muzeum” stwarzał możliwość nadużyć przez nieuczciwego kontrahenta, wykorzystującego ekspertyzę muzealną do własnych celów zarobkowych;
- wprowadzenie konieczności sporządzania protokołu przyjęcia dobra kultury oraz umowy cywilno-prawnej, jako potwierdzenia ostatecznego przyjęcia obiektu na stan muzeum;
- przedłużenie wpisu dobra kultury do ksiąg inwentarzowych z 30 do 60 dni od „dnia faktycznego objęcia w posiadanie”;
- ujednoczenie nazewnictwa obiektów muzealnych („zabytek”, „muzealium” i „dobra kultury”) w projektowanych rozporządzeniach;
- potrzeba doprecyzowania sposobu określenia pięcioletniego okresu wyznaczającego daty kolejnych kontroli zbiorów poprzez dodanie sformułowania: „[...] od daty zakończenia poprzedniej kontroli”.
- dodanie sformułowania: „Skreślenia muzealium zniszczonego można dokonać po uzyskaniu zgody Ministra Kultury”. Dotychczasowa regulacja prawna nie zawierała bowiem unormowania sposobu „wykreślenia z ewidencji przedmiotów, które w różnych okolicznościach mogą ulec nieodwracalnemu zniszczeniu”.

Nasze propozycje zmian lub doprecyzowania zapisów w całości zostały uwzględnione i zawarte w znowelizowanym i obowiązującym do dzisiaj Rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach (Dz. U. 2004 nr 202 poz. 2073).

W kontekście kolejnych przygotowywanych przez Ministerstwo Kultury zmian w ustawie o muzeach i rozporządzeniu o przenoszeniu muzealiów, prowadzonych w latach 2004-2005, **pracowaliśmy również nad stworzeniem jednolitego wzoru umowy użyczenia**, który zawierałby warunki użyczenia muzealiów, w tym ich bezpiecznego transportowania, przechowywania, eksponowania i obowiązywał powszechnie jako standard wypożyczeń międzymuzealnych. Dyrekcje Muzeum Narodowego w Warszawie oraz Zamku Królewskiego w Warszawie wystosowały do Ministerstwa Kultury pisma z uwagami przygotowanymi przez inwentaryzatorów, dotyczącymi projektowanego rozporządzenia w sprawie warunków przenoszenia muzealiów. Obydwa pisma, skierowane do ówczesnego dyrektora Departamentu Dziedzictwa Narodowego, Franciszka Cemki, przytaczam w całości.⁵

⁵ Treść pisma Dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie:

„1/ DI-410-229/04,

Warszawa, 16 grudnia 2004;

Szanowny Panie Dyrektorze,

W związku z prośbą o opinię dotyczącą projektu rozporządzenia Ministra Kultury w sprawie warunków przenoszenia muzealiów, przedstawiam kilka uwag.

1. W projekcie stosuje się dawniej używane sformułowanie „dokumentacja naukowo-konserwatorska” np. (w § 1 art.2).

Obecne przepisy prawne nie wspominają o dokumentacji naukowej, a zatem jej opracowanie zależne jest od oceny Muzeum, co do potrzeby opracowania takiej dokumentacji odnośnie konkretnego zabytku. Nie można zatem w rozporządzeniu uzależnić możliwości przeniesienia muzealium od posiadania takiej dokumentacji. Dlatego proponujemy w § 1 p.2 wykreślić wyraz „naukowo”. Natomiast dostrzegam potrzebę sporządzania dokumentacji ewidencyjnej w odniesieniu do każdego posiadanego muzealium, w rezultacie czego w omawianym przepisie kwestia ta powinna znaleźć odzwierciedlenie. Proponuję w miejsce wyrazów „naukowo-konserwatorska” wpisać wyrazy: „ewidencyjna” i „konserwatorska”. Jako wsparcie argumentacji niech posłuży treść Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30.08.2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach. [Dz. U. z dnia 16.09.04 nr 202 poz.2073].

2. Wymienione w § 3 ust.2 pkt.4 i 5 warunki dotyczące transportu i przechowania nie są elementami protokołu zdawczo-odbiorczego mającego charakter czynności techniczno-prawnej, ale są elementami koniecznymi do uzgodnienia na etapie umowy stron. Brak uzgodnienia w umowie warunków transportu i przechowywania może wręcz uniemożliwić wykonanie umowy, na etapie sporządzenia protokołu zdawczo-odbiorczego. Dlatego proponujemy wykreślenie p.4 i 5 w § 3.

3. Podzielając pogląd co do potrzeby uzgodnienia przez strony warunków transportu i przechowania proponuję wprowadzić te warunki jako elementy umowy o której mowa w § 2 ust.2. Umowa taka powinna zawierać: dane kontrahentów, cel użyczenia, okres użyczenia, warunki przechowywania, warunki dotyczące kosztów transportu, konwojowania oraz kosztów związanych z przygotowaniem muzealiów do użyczenia, sposób postępowania w przypadku ewentualnego uszkodzenia lub utraty muzealium, zastrzeżenia dotyczące reprodukowania, fotografowania i filmowania muzealiów, załącznik będący wykazem użyczonych muzealiów, zawierający opis przedmiotów, w tym numer inwentarzowy, tytuł, autora, datowanie, wymiary, technikę, tworzywo i ich wycenę, załącznik będący instrukcją określającą działania związane z

Ponieważ Ministerstwo Kultury nie wzięło pod uwagę opinii muzealników i rozporządzenie zostało opublikowane w dniu 25.01.2005 r., w projektowanej niezmienionej formie, na kolejnym spotkaniu kilkuosobowej grupy w czerwcu 2005 roku w dziale inwentarzy Muzeum Narodowego we Wrocławiu uznano, że grupa głównych inwentaryzatorów musi znowu czynnie włączyć się w procesy legislacyjne i przedstawić bezpośrednio Ministrowi Kultury konkretne propozycje zmian w przygotowywanej kolejnej nowelizacji przepisów dotyczących ewidencjonowania, przenoszenia i zabezpieczania obiektów muzealnych; zaczęliśmy nad tym pracować.

Uczestnicy spotkania we Wrocławiu na tle „Panoramy Racławickiej”. Od lewej: Tadeusz Kosiński (Muzeum Narodowe w Kielcach), Ojcumiła Sieradzka-Malec (Zamek Królewski na Wawelu), Jerzy Nowakowski (Muzeum Narodowe w Poznaniu), Tomasz Zaucha (Muzeum Narodowe w Krakowie), Natalia Ładyka (Zamek Królewski w Warszawie), Lidia Karecka (Muzeum Narodowe w Warszawie), Krystyna Łubieńska (Zamek Królewski w Warszawie), Jolanta Wybraniec-Krzywka (Muzeum Narodowe we Wrocławiu).

przemieszczaniem muzealiów.

4. Treść § 6 wskazuje na to, że jest tu mowa o ochronie zbiorów w czasie transportu przez konwojenta, który zgodnie z przepisami zawartymi w załączniku Nr 3 do Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 15.10.2003 [D. U. Nr 193, poz.1892] jest osobą mającą za zadanie ochronę zbiorów przed niebezpieczeństwami grożącymi zniszczeniem lub utratą. Dlatego uważam, że skoro nie jest możliwy udział uzbrojonego konwoju w transporcie zagranicznym decyzję o jego udziale powinien każdorazowo podejmować dyrektor. Natomiast w transporcie takim obowiązkowy powinien być udział kuriera, dla zapewnienia należytych warunków przepakowywania, dbałości o prawidłowość sporządzanej dokumentacji opieki nad zbiorem i dokumentacją.

Łączę wyrazy szacunku, Ferdynand B. Ruszczyk
Dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie

Treść pisma Dyrektora Zamku Królewskiego w Warszawie:
2/ MI-36/2005, Warszawa, 22.02.2005

Szanowny Panie Dyrektorze,

W związku z opublikowanym rozporządzeniem Ministra Kultury w sprawie warunków przenoszenia muzealiów z dnia 25.01.2005 r. zwracamy się z prośbą o wyjaśnienie zapisu § 6, z którego wynika, że transport muzealiów poza granicami RP powinien odbywać się pod opieką konwojenta.

W Obwieszczeniu Ministra Kultury z dnia 30.09.2002 r. konwojent jest pracownikiem ochrony wyposażonym w broń palną bojową. W dotychczasowej praktyce wszystkie konwoje ochraniały transporty dzieł sztuki wyłącznie do granicy RP zgodnie z obowiązującymi przepisami. Czy należy wnioskować, że obowiązek konwojowania został rozciągnięty na służby ochrony działające na terenie innych państw? Wynajmowanie takich służb na terenie innych państw wiąże się z dodatkowymi kosztami, nie mówiąc o kłopotach organizacyjnych z tym związanych. Chodzi przede wszystkim o konieczność organizowania każdorazowo przetargu dla wyłonienia firmy świadczącej usługi konwojowania mienia a mającej licencję uprawniającą do działania na terenie kraju, w którym przewożone będą muzealia. W związku z tym informujemy, że w tegorocznym budżecie wystaw zagranicznych nie zostały przewidziane żadne środki na organizację konwojów ani przeprowadzenie postępowania przetargowego.

W latach przyszłych spełnienie zalecenia określonego w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 25.01.2005 będzie możliwe po wyjaśnieniu wątpliwości odnośnie zgodności zapisów z intencjami oraz zapewnieniu środków niezbędnych do wynajęcia konwoju.

Z wyrazami szacunku, Andrzej Rottermund
Dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie

Efekty prac przygotowawczych znalazły swój finał na zjeździe w 2007 roku w Zamku Królewskim na Wawelu, gdzie gospodynią była Ojcumiła Sieradzka-Malec. Konkretnie propozycje zmian w trzech rozporządzeniach zostały sformułowane na piśmie, a następnie wysłane w dniu 30 stycznia 2008 roku na ręce ówczesnego Ministra Kultury, pana Bogdana Zdrojewskiego.⁶

Obrady w Zamku Królewskim na Wawelu, 13 listopada 2007 r.

Przytaczam tutaj fragment: „Dyskutując nad treścią wyżej wymienionych rozporządzeń i formułując propozycje zmian staraliśmy się pogodzić dotychczasowy, sprawdzony system funkcjonowania muzeów i obowiązujących w nich procedur z koniecznością otworzenia się na nowe techniki ewidencjonowania i opracowywania zbiorów, jak i dostosowania procedur przenoszenia i ochrony muzealiów do tych obowiązujących w państwach Unii Europejskiej. Intencją naszą było, aby nowe regulacje wykonawcze do ustawy odzwierciedlały aktualne potrzeby muzeów polskich w zmieniającej się rzeczywistości. Przy każdej propozycji zmiany w rozporządzeniach zamieściliśmy komentarz, pisany kursywą, będący jej uzasadnieniem.”

⁶ Treść pisma do Ministra Kultury, Bogdana Zdrojewskiego:

„Szanowny Panie Ministrze,

W dniach 12-14 listopada 2007 roku na Zamku Królewskim na Wawelu odbył się zjazd Grupy Głównych Inwentaryzatorów Muzeów Polskich, która stanowi sekcję doradczą Komisji Muzeów przy Zarządzie Głównym Historyków Sztuki.

Celem spotkania było omówienie propozycji zmian w rozporządzeniach Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego związanych ze znowelizowaną ustawą o muzeach z dnia 29 czerwca 2007 r. Zwracamy się z prośbą o uwzględnienie w pracach legislacyjnych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego przedstawionych przez nas w załączeniu propozycji zmian w następujących rozporządzeniach: 1. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 30.08.2004 w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach, 2. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25.01.2005 w sprawie warunków przenoszenia muzealiów. 3. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 15.10.2003 w sprawie zabezpieczenia zbiorów w muzeach przed pożarami i kradzieżami i innymi niebezpieczeństwami grożącymi zniszczeniem lub utratą muzealiów, w szczególności zał. nr 3 do tego rozporządzenia dot. organizacji ochrony zbiorów w czasie transportu.”

Liść podpisali uczestnicy spotkania na Wawelu: Roman Nielubszyc (Muzeum Narodowe w Gdańsku), Agnieszka Widacka (Muzeum Narodowe w Krakowie), Zofia Fidelus (Muzeum Narodowe w Poznaniu), Karolina Brudek, Paweł Matwiejczuk, Lidia Karecka (Muzeum Narodowe w Warszawie), Jolanta Wybraniec-Krzywka, Filip Wrabec (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Jolanta Kozimor (Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie), Natalia Ładyka, Krystyna Łubieńska (Zamek Królewski w Warszawie), Jerzy Petrus, Ojcumiła Sieradzka-Malec, Aneta Giebuta, Joanna Pałka (Zamek Królewski na Wawelu).

Tym razem nasz głos został tylko częściowo uwzględniony w znowelizowanym Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 15 maja 2008 roku w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów (Dz. U. 2008 nr 91 poz. 569).

Przez kilka lat grupa się nie spotykała; jedną z przyczyn były zmiany na stanowiskach głównych inwentaryzatorów w muzeach narodowych. Nadal natomiast uczestniczyliśmy w europejskich konferencjach inwentaryzatorów muzealnych (ERC), które odbywały się cyklicznie co dwa lata. Za każdym razem Polskę reprezentowała kilkusobowa grupa, a niektórzy z nas wygłaszali referaty lub krótkie komunikaty. I tak w 2002 roku Natalia Ładyka z Zamku Królewskiego w Warszawie wygłosiła na III konferencji w Rzymie referat pt. *Wypożyczenia dzieł sztuki z polskich kościołów na wystawy czasowe do muzeów – problemy i trudności*; w 2006 roku, w Madrycie, Krystyna Łubieńska opowiedziała o powstaniu i działalności polskiej grupy inwentaryzatorów w ramach prezentacji specyfiki pracy tej grupy zawodowej w muzeach europejskich, a w roku 2008, na VI konferencji w Bazylei Karolina Tabak z Muzeum Narodowego w Warszawie wygłosiła referat w panelu *Systemy cyfrowej dokumentacji i archiwizacja zbiorów muzealnych z myślą o jak najlepszym zachowaniu ich dla przyszłości*.

III ERC, Rzym, 2002 r., Natalia Ładyka (Zamek Królewski w Warszawie).

VI ERC, Bazylea, 2008 r., Karolina Tabak (Muzeum Narodowe w Warszawie).

Tematy omawiane na poszczególnych konferencjach dotyczyły bardzo istotnych kwestii związanych z międzynarodowymi użyczeniami dzieł sztuki, ich bezpieczeństwem zarówno w transporcie, jak i podczas magazynowania i eksponowania. Nasze muzea organizowały coraz więcej wystaw z udziałem zagranicznych eksponatów, polskie muzea również zaczęły licznie podróżować po świecie. Po ataku terrorystycznym w dniu 11 września 2001 roku bardzo ważne stało się zaostrożenie procedur i przepisów obowiązujących w transporcie międzynarodowym, a także uwzględnienie w polisach ubezpieczeniowych terroryzmu jako zagrożenia objętego ubezpieczeniem; podkreślano rolę kuriera towarzyszącego transportowi dzieł sztuki i dokładnego opisu stanu zachowania (*condition report*). W kwestii bezpieczeństwa i ochrony ekspozycji oraz miejsc przechowywania propagowano stosowanie *facility report* jako poufnego raportu, wskazywano także na konieczność współpracy z policją w razie utraty dzieła.

Każda z konferencji miała swój temat przewodni, np. konferencje w Wolfsburgu - 2004 i w Bazylei - 2008, poświęcone były głównie problemom eksponowania, transportowania i przechowywania obiektów sztuki współczesnej. Zastanawiano się, jak postępować po pierwsze z dziełami o dużych lub nietypowych gabarytach; niejednokrotnie do ich transportu i montażu potrzebny jest ciężki sprzęt, np. dźwig. Problemem są również dzieła delikatne, wręcz efemeryczne, stworzone przez artystę tylko na czas ekspozycji, np. z roślin. Podkreślano konieczność tworzenia nowej, niekonwencjonalnej przestrzeni dla sztuki współczesnej w celu jej prezentacji, dostępności, zachowania dla przyszłości, a także współpracy z żyjącymi artystami. Omawiano też sposoby gromadzenia, magazynowania, eksponowania oraz konserwacji i ochrony specyficznych zbiorów, takich jak kolekcje archeologiczne, numizmatyczne, etnograficzne, przyrodnicze i audiowizualne. Prezentowano również systemy cyfryzacji i archiwizowania dokumentacji zbiorów.

Zjazd ERC w Bazylei, 2008 r. Od lewej: Ojcumiła Sieradzka-Malec (Zamek Królewski na Wawelu), Krystyna Łubieńska (Zamek Królewski w Warszawie), Monika Raczyńska-Sędzikowska, Jolanta Wybraniec-Krzywka (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Karolina Tabak (Muzeum Narodowe w Warszawie).

W Madrycie, w 2006 roku, zastanawiano się nad zmniejszeniem kosztów organizowania wystaw, zwłaszcza zagranicznych, poprzez szersze stosowanie gwarancji rządowych zamiast komercyjnych ubezpieczeń – zalecano ujednoczenie treści gwarancji rządowych we wszystkich państwach Unii Europejskiej i zniesienie opłat za użyczenia, które wiele muzeów jeszcze pobiera (tzw. *loan fee*). Pracowano nad uniwersalnym wzorem umowy użyczenia, który powinien zawierać wszystkie warunki użyczenia, gwarantujące bezpieczeństwo obiektów. To wtedy zaznajomiliśmy się z opracowaniem Fredy Matassy *Lending to Europe* (2004).

IV Zjazd ERC w Madrycie, 2006 r. Jolanta Wybraniec-Krzywka, Elżbieta Kotkowska (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Krystyna Łubieńska, Natalia Ładyka (Zamek Królewski w Warszawie).

W Amsterdamie, w 2010 roku, zajmowano się logistyką, środkami bezpieczeństwa oraz procedurami w transporcie lotniczym dzieł sztuki. Omawiano wykorzystanie w muzealnictwie nowych technik i

technologii z uwzględnieniem ochrony środowiska (bezpieczne magazyny, wykorzystanie energii słonecznej w muzeach, „ekologiczny” transport, bezpieczny dla kolekcji, itp.).

W programie konferencji znalazły się również panele dotyczące digitalizacji zbiorów oraz wprowadzania nowoczesnych technologii do pracy muzeum – omawiano rolę i wdrażanie technologii informatycznych w procesie zarządzania kolekcją (muzealne bazy danych).

Kolejne spotkania, w Edynburgu w 2012 i w Helsinkach 2014 roku, skupiały się na ekonomicznych aspektach organizacji wystaw i użyczeń międzymuzealnych, co ujęto w krótkim sloganie: *Smarter Loans!* – oznaczającym ni mniej, ni więcej jak organizować wystawy i przyciągać zwiedzających przy znacząco zmniejszonych budżetach. Specjaliści informowali o bardziej ekonomicznych sposobach transportu muzealiów oraz procedurach umożliwiających obniżanie kosztów organizacji wystaw. W Helsinkach poruszono sprawę szkolenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników/inwentaryzatorów bezpośrednio związanych z organizacją wystaw, w szczególności w zakresie podpisywania umów (negocjacje warunków), udziału w transporcie i przy montażu/demontażu obiektów. Zajmowano się procedurami postępowania na wypadek kradzieży zabytków, pożarów i innych katastrof, które mogą zdarzyć się w muzeum. Po każdej konferencji ukazywała się publikacja zawierająca wszystkie wystąpienia.⁷

ERC w Edynburgu, listopad 2012 r. Od lewej: Aldona Modrzewska (Zamek Królewski w Warszawie), Elżbieta Kotkowska (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Agnieszka Widacka (Muzeum Narodowe w Krakowie), Jolanta Krzywka, Monika Raczyńska-Sędzikowska (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Joanna Pałka (Zamek Królewski na Wawelu).

Wiedzę zdobytą na międzynarodowych spotkaniach staraliśmy się przenosić do naszych muzeów, propagować nowe rozwiązania oraz wdrażać je w postaci procedur stosowanych zwłaszcza przy użyczeniach (wprowadzenie umów, ubezpieczenia, zatrudnianie profesjonalnych firm transportowych, wysyłanie obiektów pod opieką kurierów, opracowywanie i wprowadzanie do

⁷ Publikacje są dostępne w Bibliotece Naukowej Zamku Królewskiego w Warszawie.

obiegu dokumentów *facility report* i *condition report* w wersji polsko-angielskiej lub w innych językach). Przygotowywaliśmy projekty zmian w przepisach muzealnych, o czym była mowa powyżej.

Pałac w Jabłonie, 18-19 października 2011 r. Na zdjęciu współorganizatorzy zjazdu: Lidia Karecka (Główny Inwentaryzator Muzeum Narodowego w Warszawie), dr Piotr Majewski (Dyrektor Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów), Natalia Ładyka (Główny Inwentaryzator Zamku Królewskiego w Warszawie).

Inicjatywę kolejnego spotkania polskich inwentaryzatorów podjęła Natalia Ładyka, która w 2011 roku została głównym inwentaryzatorem w Zamku Królewskim w Warszawie, i zorganizowała w dniach 18-19 października w 2011 roku w pałacu w Jabłonie VI Zjazd Głównych Inwentaryzatorów we współpracy z Narodowym Instytutem Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.

W zjeździe uczestniczyło 21 inwentaryzatorów z polskich muzeów, a także zaproszeni goście.⁸

⁸ Uczestnicy zjazdu w Jabłonie: Katarzyna Zielonka, Marcin Mondzelewski (Muzeum Narodowe w Gdańsku), Zofia Fidelus (Muzeum Narodowe w Poznaniu), Tadeusz Kosiński (Muzeum Narodowe w Kielcach), Agnieszka Widacka-Bisaga (Muzeum Narodowe w Krakowie), Lidia Karecka, Roman Olkowski, Marta Bienias, Filip Szadkowski (Muzeum Narodowe w Warszawie), Elżbieta Kotkowska, Monika Raczyńska-Sędzikowska, Jolanta Wybraniec-Krzywka (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Izabela Zychowicz (Muzeum Łazienki Królewskie), Monika Majcherek (Muzeum Pałacu w Wilanowie), Edyta Plichta (Muzeum Sztuki w Łodzi), Kinga Raińska (Muzeum Warmii i Mazur), Joanna Tomalska (Muzeum Podlaskie w Białymstoku), Brygida Sonnack (Centralne Muzeum Morskie w Gdańsku), Danuta Frankowska (Muzeum Śląskie w Katowicach), Anita Nowacka (Muzeum Zamek w Malborku), Ojcumiła Sieradzka-Malec (Zamek Królewski na Wawelu), Jolanta Kozimor (Muzeum Wojska Polskiego), Natalia Ładyka, Bogusława Klat, Aldona Modrzewska, Marta Zdańkowska (Zamek Królewski w Warszawie), Katarzyna Karwańska (Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie), Zofia Bandurska – gość-ekspert (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), dr Piotr Majewski (dyrektor NIMOZ), Monika Barwik (NIMOZ).

Program Zjazdu obejmował następujące tematy:

1. proveniencja obiektów muzealnych – badania i problemy z określaniem własności;
2. przeszkody w sprowadzaniu obiektów z zagranicy – *immunity from seizure*;
3. gwarancje rządowe w Polsce i w innych krajach;
4. pozwolenia na wywóz zabytków za granicę – depozyty długoterminowe;
5. muzealia zaginione, niegdyś i dzisiaj – procedury, wymiana doświadczeń.

Każdy temat wywoływał ożywioną dyskusję. Kolejny, VI Zjazd Głównych Inwentaryzatorów ponownie udowodnił, że spotkania tej grupy zawodowej muzealników są bardzo potrzebne jako forum wymiany doświadczeń stosowanej praktyki i są zacznym wskazującym na konieczność wprowadzania kolejnych zmian w obowiązujących muzealnych przepisach i dostosowania ich do nowych wyzwań, jakich podejmują się muzea. Uznano za bardzo ważną współpracę z Narodowym Instytutem Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, a także współpracę muzeów z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego w dziedzinie badania, odzyskiwania i scalania przedwojennych zbiorów polskich muzeów oraz przy organizacji wystaw czasowych z udziałem muzeów zagranicznych, a także w pozyskiwaniu z zagranicznych muzeów atrakcyjnych dzieł sztuki do długoterminowego depozytu.

Uczestnicy zjazdu w Pałacu w Jabłonie, październik 2011 r.

Cykliczny udział polskich inwentaryzatorów w międzynarodowych konferencjach oraz brak odpowiednich rozwiązań legislacyjnych, które nadążałyby za wieloma nowymi zadaniami wykonywanymi w praktyce przez inwentaryzatora muzealnego, a także konieczność integracji naszego środowiska coraz bardziej przybliżały nas do formalnego zrzeszenia się i do powołania w tym celu stowarzyszenia.

W Zamku Królewskim w Warszawie zawiązała się grupa inicjatywna (Bogusława Klat, Natalia Ładyka, Aldona Modrzewska), która zorganizowała w dniach 4-5 listopada 2015 roku kolejny zjazd inwentaryzatorów pod patronatem i przy wsparciu dyrekcji Zamku Królewskiego w Warszawie oraz NIMOZ. Zjazd odbył się w Sali Konferencyjnej Hotelu „IBIS” w Warszawie.

Na zjeździe poruszono kilka nurtujących nas tematów, jak: „niepodjęte” depozyty, ustawa „deregulacyjna” określająca warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów – brak stanowiska inwentaryzatora w przepisach wymieniających grupy pracowników muzeów, problem braku ochrony prawnej zabytków wwożonych do Polski na wystawy czasowe, udostępnianie informacji o stanie zbiorów w muzeach w świetle ustawy o udostępnianiu i ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego. Problemy te omówili m.in. przedstawiciele MKiDN i NIMOZ.

Jednak głównym celem zjazdu było przekonanie środowiska inwentaryzatorów o konieczności powołania stowarzyszenia w kontekście coraz większego zakresu zadań wykonywanych przez inwentaryzatora i koniecznych kompetencji osób pełniących tę funkcję. Na zjeździe w 2015 roku zawiązał się komitet założycielski (37 osób), który podjął uchwałę o powołaniu Polskiego Stowarzyszenia Inwentaryzatorów Muzealnych (PSIM) i zatwierdził przygotowany wcześniej projekt statutu nowej organizacji. Jego pierwsze słowa brzmiały: „Polskie Stowarzyszenie Inwentaryzatorów Muzealnych, używające skrótu „PSIM”, zwane dalej Stowarzyszeniem, jest zrzeszeniem dobrowolnym, samorządnym i trwałym, skupiającym członków grupy zawodowej inwentaryzatorów”.

Komitet Założycielski PSIM.

Członkowie Komitetu Założycielskiego PSIM: Natalia Ładyka, Bogusława Klat, Aldona Modrzewska, Luiza Fijałkowska, Alicja Jakubowska, Krystyna Łubieńska, Marta Zdańkowska (Zamek Królewski w Warszawie), Grzegorz Konsalik (Muzeum Warszawy), Adrianna Matczak (Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie), Aneta Jasionek (Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN), Monika Majcherek (Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie), Agnieszka Jaskanis (Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie), Marcin Mondzelewski (Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie), Marta Bienias (Muzeum Narodowe w Warszawie), Agnieszka Widacka-Bisaga (Muzeum Narodowe w Krakowie), Bożena Gąsiorowska (Muzeum Okręgowe w Rzeszowie), Ojcumiła Sieradzka-Malec (Zamek Królewski na Wawelu), Monika Zawrot-Donda (Muzeum Zamkowe w Malborku), Alina Stefańska (Muzeum Okręgowe w Toruniu), Elżbieta Ratajczak (Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze), Jolanta Ścibior (Muzeum Lubelskie w Lublinie), Edyta Plichta (Muzeum Sztuki w Łodzi), Brygida Sonnack (Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku), Tadeusz Kosiński (Muzeum Narodowe w Kielcach), Mirosław Szwabowicz (Muzeum Narodowe w Gdańsku), Zofia Fidelus (Muzeum Narodowe w Poznaniu), Agnieszka Sowa (Muzeum Śląskie w Katowicach), Zbigniew Smoter (Muzeum Narodowe w Szczecinie), Jolanta Krzywka-Wybraniec, Monika Raczyńska-Sędzikowska (Muzeum Narodowe we Wrocławiu), Kinga Raińska (Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie), Anna Pruss-Świątek (Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy), Anna Bomba (Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu), Katarzyna Reszka (Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie), Iwona Łukawska (Muzeum Okręgowe w Sandomierzu), Lidia Karecka (Inventarium).

Wybrano również władze oraz członków zarządu i komisji rewizyjnej. Pierwszym prezesem została Natalia Ładyka, wiceprezesem Marcin Mondzelewski. Członkami Zarządu zostali: Bogusława Klat, Aldona Modrzewska, Katarzyna Reszka, Zbigniew Smoter, Agnieszka Widacka-Bisaga. Komisję rewizyjną utworzyły: Zofia Fidelus, Edyta Plichta, Agnieszka Sowa. PSIM zostało oficjalnie wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 19 kwietnia 2016 roku pod numerem KRS 0000612320, (NIP 525 265 59 67 i REGON 36423771100000).

I Zarząd PSIM

W dniu 23 maja 2016 roku w Zamku Królewskim w Warszawie – Muzeum (siedzibie PSIM), o godzinie 12:00 odbyło się pierwsze zebranie Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej Polskiego Stowarzyszenia Inwentaryzatorów Muzealnych.

Powstanie Stowarzyszenia było wspaniałym zwieńczeniem 15-letniej współpracy polskich inwentaryzatorów. PSIM w sposób formalny i usystematyzowany kontynuuje zadania, rozwija i realizuje cele, które zapoczątkowała grupa inwentaryzatorów muzeów polskich w 2001 roku, a które obejmują coraz większą liczbę problemów i wyzwań. Stowarzyszenie jest zorganizowanym forum wymiany doświadczeń zawodowych, służy integracji tak ważnej dla muzeów grupy zawodowej zarządzającej zbiorami muzealnymi, a także angażuje się w reformowanie muzealnictwa.

Opracowała: Natalia Ładyka, członkini PSIM